

Излази сваке седмице
на читавом табаку.

Претплата, огласи и до-
писи шаљу се уредниш-
ву „Гл. Народа у Н. Сад.

ГЛАС НАРОДА.

Цена је листу:
на годину 4 фор.
на по године 2 „
на три месеца 1 „
за Србију годишње 5 „

ЛИСТ ЗА НАРОДНЕ СТВАРИ, ПРИВРЕДУ, ПОУКУ И ЗАБАВУ.

ЗА ОГЛАСЕ ПЛАЋА СЕ 5 НОВ. ОД СВАКЕ ВРСТЕ И 30 НОВЧ. ЗА ЖИГ СВАКИ ПУТ, ЦЕНЕ СУ ЗНАТНО НИЖЕ ЗА ОНЕ ОГЛАСЕ,
КОЈИ ШТО ЧЕШЋЕ ИЛИ У ШТО ВЕЋЕМ ОБИМУ ИЗЛАЗЕ У ОВОМ ЛИСТУ.

П О З И В Н А П Р Е Т П Л А Т У .

Са овим бројем истиче претплата свој оној господи, која су на 7 месеци, то јест прву четвртину и другу трећину 2 фор. платили. За њих до краја године долази лист 1 ф. 66 н. Ово могу и на дваред послати сад и о кукурузњој берби, како је коме лакше и удесније. Како досада тако рећи сви уписници, који држаше лист прва четир месеца и у другој трећини неодусташе, а нови се помножише, то се надамо, да се ни

до краја године, ни даље, ако Бог да, са својим старим знанцима растати нећемо, и још нова пријатељства стећи, тим пре што је изглед да ће по исту цену лист се у полак а ако се дало буде те и „Глас занатлија“ уз овај лист оживи, још једаред толико повећати. Молимо само да се неоклева, јер и нас већ по мало вијају. —

„Уредништво.“

КАКО БИ СЕ ПОДИГАО ШКОЛСКИ ЛИСТ.

Да није нуждан школски лист, то може само онај рећи, који вели да школа није нужна. О потреби тога листа нисмо дакле овом приликом ради толико ни говорити, колико како да се дигне и како да се одржи.

До сада је више пута под овим или оним именом покретан школски лист, али или није света ни угледао или ако је и дигао се он је брзо угинуо. Беше и помоћи са друге стране осим претплатника, од фонда школскога листа у Сомбору, али ова беше малена, а уписника опет не беше довољно.

Кад би сви учитељи и све школе држали лист, онда би и више било него што треба за онстанак листу, али на то се не може рачунати бар у данашњим приликама, када је на толико места стање учитеља јадно, чемерно, а општине школске, а то су црвене општине наше, још нису дошле до те увиђавности, да је тако исто школи нуждан лист, као цркви угаљ, те да у предрачун ставе и ту пошту школску поред толиких црвених пошта.

Него ми смо пронашли други начин. Ми смо се о томе још пре два три месеца са овдашњим учитељима на нормалним школама договарали и као обично што код нас све тешко иде, ми смо план наш оставили на боља времена, сада нас је на то дело подстакао један честит учитељ сомборски, и ми излазимо ево са нашим планом и на јавност. Ми смо

наумили, да уз „Глас народа“ као додатак на по табака излази сваке недеље и школски лист. Да то буде, нужно је да учитељи и општине зајамче само две стотине претплатника. Нека га осим досадашњих претплатника учитеља, којих има на педесет, још само 70, од општина 70 и 60 пријатеља школских држали буду на му је онстанак осигуран, а добило би се то да би у 1200 бројева ишао у српске куће заједно с „Гласом народа, и цена се „Гласу народа“ не би повисила него би од то доба претплатници „Гласа народа“ добивали по стару цену табак и по, а учитељи добили би поред свога листа други за бајва, а што је најглавније, школа само онда напредовати може ако и кућа уз школу поће, учитељ, отац и дете, то заједно треба да ради на умном напретку дечијем. Другим путем школски лист ни како не би могао у куће родитеља ученика доћи. у школском листу писало би се независна.

Вредно би дакле било да се за време ферија учитељи наши о овоме нарочито у главнијим општинама посаветују те би са почетком школе и лист школски излазити могао. Ово је прилика, која по лист школски никад боља не може доћи, не прихватели је учитељи и родитељи нека никога не криве више.

Оволико за сад, а коме је до збиље нека нам се јави.

„Уред. „Гл. Народа“.

Х Е Р Ц Е Г О В И Н А.

Даље пише „Земљак“ ово:

У домаћем животу влада по Ерцеговини чисти старински народни обичај, делом и код самих турака. Ови не само у домаћем живљењу показују своје народно порекло него и своје су старе вере нешто задржали. Славе многи крсно име, као и кршћани, па и кршћанским свећеницима обраћају се за молитву.

Наука је, то се само каже у Ерцеговини на најнижем степену код целог пучанства, и код сами господујућих турака, који имају највише учиона. Осим повиших училишта у поглавитим варошима, где се уче, који ће да буду хоће или да другу коју част добију, има уза сваки мечит (богостоља) мала учиона, којој деца приступају, да се науче турску молитву и турска слова. У овим учионима ретко да који дечае научи читати а писати ниједан, јер турскога језика не науче, него само на памет блебетати турску молитву, па онда клањати и остале богоштовне обреде вршити.

Кршћанских учиона има неколико по парохијама којим приступа по — 20—40 деце, која се учи читати и писати. Свега се броји да полази учиону једно дете на 1000 душа пучанства, те би тако било 150 деце на наукама.

Осим ових нижих неуређених учиона имају у Мостару три по примеру наших народних учиона основане: две за дечаке, једна католичка, друга православна, а једна за девојчице православно. У ове учионе приступа деца већим бројем него у сеоске, те се може бројати, да у самоме Мостару походи учиону преко 200 деце.

Живљење је у Херцеговини припросто; у сиротињи умереност и штедња чувалице су јавнога морала: разбојство, убијство, грабеж, лупаштво по све се ретко догађају, осим кадгод из освете Умерено и штедно живу и сами имућнији међу кршћанима, што су трговци.

Али кажево је живљење ерцеговачкога пучанства! — Још до половине прошлога века сељак је познавао у спаијама и беговима своје господаре, којима је подавао $\frac{1}{10}$ и $\frac{1}{9}$ земаљскога плода; али му је био двор и њива његова властита бантина. Од онда мало турско племство присвојило ливаде и шуме, њиве и вртине, до сами двор у кући, те изгинуло кмету $\frac{1}{3}$ и $\frac{1}{2}$ свакога прихода, и још уз то друге придавке и роботе.

По двапут се турска влада зарекла, да ће невољно стање раји поболшати. г. 1840. па онда 1849 али није ни до чега дошло до после подуженога г. 1850 устанка. Онда су невољни кмети надали, да ће се њихово стање обрнути на старо; кад тамо оно горе него пре. Роботе су доиста укинуте; али је остало све рајино имање у турским рукама, па даји $\frac{1}{2}$ и $\frac{1}{3}$ кано пре, а још бегу на вољу прогнати кмета кад му дра-

го. Сувише од онда десетину плаћа држави у новцу. Сви сеупа државни данци по главама износе 7 ф. на главу. А од укупнога државнога данка не троши се у Херцеговини ни новчића осим плате османлијским чиновницима, који опет гуле митом рају.

Ако око Неретве и има насађени винограда, и око Љубушкога нешто се пиринча сеје, а по требињском пољу изврснога се духана гоји, ситна марва остаје Ерцеговцу једино благо, којим се даде водити трговина. Сви остали разноврсни земље производи, толико да сиротињу брижно прехране; што јој преко хране треба, то се на марви прибавља. Ерцеговачка трговина иде к мору преко Неретве и Дубровника на Трст; али ерцеговачки трговци иду и до Немачке земље, да робу добављају, што ће код куће продавати.

Занатлије су по Ерцеговини највише Турци и Цигани, ако изузмеш крзнара, што је кршћанин. По планинама доста дивље звери, да се кожуци граде; али раја несме оружја имати да звере лови, а турски стројеви осим медвеђе, вучије и лисичије коже, финије незнаду стројити. С тога разне врсте кунетина и мачетина иду на строј у Немачку, па се отуда устројене добивају и на финије крзно употребљавају. Столара, колара, тесара, каменара и зидара у Ерцеговини нема него дунђер све те занате помало знаде и ради, па је он и мерник и наимар. Ове занате трају по нешто Бугари.

Државна управа у Ерцеговини од г. 1865. сједињена је са босанском под једним Вали-пашом у Сарајево. Ерцеговина је кајмакамија Босна-Вилајета. Управа је раздвојена. Вали-паша у Сарајево има уза се пет царских чиновника, који управљају разним струкама државне управе. па још и меџлис (збор) у ком седи осим они пет чиновника, велики муфтија (судски поглавица), и 6 избрани приседника. Судску вишу власт у вилајету имају три суда: грађански призивни суд, казни суд и трговачки суд. Првим двама је председник велики муфтија, а има у сваком по шест изабраних председника; трговачком суду валија намешта председника и приседнике.

Кајмакамији је на глави кајмакам, кога намешћа султан и подвржен је валији у државној управи. Уз кајмакама стоје два чиновника и меџлис, у ком седе осим два чиновника, кадија, муфтија и шест изабраних приседника. Главни суд састоји се из кадије са меџлисом од шест изабраних председника. Овај суд суди грађанске и казнене парнице, а за трговачке је особити суд. У казама (котарима) на управи је мудар са једним чиновником и меџлисом од четири приседника; а за судске послове кадија и судски меџлис са четири приседника. У свим меџлисима приседници су половина Турци а половина Кршћани.

(Наставиће се.)

Ц Р Т И Ц Е И З И С Т О Р И Ј Е.

од

Светозара Савковића.

Т Е М И С Т О К Л Е.

Од свију народа старога века Грци су највећма волели слободне установе. У њих је била ретка држава, у којој се за дуго самовласнички владало. Ако се где и појавио самовласник, силеџија, тај се није могао дуго скрасити. Ове слободне установе учиниле су, те су се Грци развили и усавршили као ни један дотадањи народ. Азијатске и африканске државе биле су веће, житељство многобројније; али у свим тим горостасним државама није се појављивало ни налику тако даровитих и карактерних људи као у Грка. Деспотизам источних владалаца тиштао је као мора срца и умове, те се не моглоше живље кретати, слободније развијати. Тек у слободнијим јелинским државама било је прилике, да појединац снагу своју напрегне, да је што боље усаврши.

Ми овде не можемо ређати редом све оне велике људе, који су појавили се у Јелина, јер то не би простор овога листа допустио; ми ћемо само неке нацртати, и то оне, који су најпознатији.

Међу најпознатије Јелине, међу највеће духове јелинске спада — Темистокле.

Још у детињству видело се да ће од њега бити необичан човек. Учитељ му је рекао: „Из тебе ће бити или врло добар или врло рђав човек!“ Као младих клонио се сваке забаве и бавио се увек озбиљним пословима. Друг његов види га једаред замишљена и запита га: „Што си се тако замислио?“ „Милтијадова слава не да ми да спавам,“ одговори Темистокле. Када га једаред у друштву понудише да свира, рече: „Не знам свирати, али знам од мале и незнатне државе направити велику и славну!“

После битке маратонске водило је у Атини мало и велико о томе бригу, како да се љути душман азијатски опет дочека. Да ће овај покушати, да освети маратонску погибију, о томе није било сумње. Само како да му се против стане? На суву су Атињани показали се као јуначни, победоносни борци, који се могу с Перзијанцима у коштак хватати. Али су ови имали и силну флоту, која је опаснија била, јер се на њој могла увек искрцати безбројна војска, па Грчку са сваке стране напасти. Ову је дакле требало уништити, па је онда борба више него у пола олакшана била. С тога Темистокле навали, да се сагради што већа флота. Ова је спасла Јелине. Победом код Саламина уклоњена је од Грчке највећа опасност.

Колико је Темистокле био славољубив, инак је у тренутку опасности имао и самопрегоравања. Атињани су од свију Јелина били највештији морнари, најумешнији борци на мору, они су највише бродова опремили. Само се дакле по себи разумевало, да је њима у тој борби првенство припадало, да је из њихове средине требао изабран бити поморски војвода,

адмирао. А ко је за то био способнији од Темистокла, творца флоте атинске? Али му Шпартанац Јеврибијад неће то место да уступи, и Темистокле се за љубав општој ствари одриче заповедништва.

Виделисмо, како је он лукавством приморао Грке, да се упусте у битку код Саламина. Цео план и распоред јелинских бродова био је његов. Кад је већ победа одржана, лати се он другог лукавства, да Ксеркса у Азију отера, како би га одвојио од војске, те је не би својим присуством у бој подстицао. Он му поручи да бега кући, заваравачући га, да Грци хоће да разоре мост између Јевропе и Азије, те да му пута пресеку. Овај на врат на нос побегне у Азију.

Победе над Перзијанцима пробуде у Јелина неописано одушевљење. Сад су видели, колика им је снага. Мало и велико је ликовало. Шпартанцима и Атињанима припадала је највећа слава. Особито је Атињане сваки славио, сваки преуносио. Они су се у најодсуднијем тренутку најодважнији показали. Једини они нису ни кад очајавали. Међу свима Атињанима заслужио је највећи венац славе — Темистокле. Име његово ишло је од уста до уста. Старо и младо, мушко и женско славило га је. У Шпарту му главу увенчају венцем од маслине. То је било највеће уздарје, којим су Јелини признање своје исказивали. Они нису у награду давали сребра ни злата, као што се данаске чини! Када се Темистокле враћао из Шпарте, отпрате га до границе триста одличних младиха. Оваку почаст није ни један Јелин доживео. Кад се појавио при олимпијским играма, није било краја ликоввању. Све је у њега гледало, све му је одушевљено клицало.

Када је ратна бура у јевропској Грчкој прешла, почне Темистокле настајавати, да се Атина тако оправи, како ће од сад у случају невоље душманима лакше одолети моћи.

По мишљењу његовом Атињани су сада тројаки задатак извршити имали.

Прво су требали подићи зид око вароши, како би се од сад лакше и сигурније бранити могли. Овој намери Атињана стану се противити Шпартанци, јер колико им је у рачун ишло, што су Перзијанци од земље одбијени, толико су бојали се, да се Атина сада јако не осили, те да им не преотме првенство, које досад имадоше. Темистокле учини предлог, да оде посланство у Шпарту, те да ствар ову изравна. Он сам био је на челу томе посланству. Када оде у Шпарту, није никако хтео излазити пред ефоре, изговарајући се, да чека остале чланове посланства, који су остали били у Атини. Овима је сам он казао, да одмах за њим не дођу, наложив у једно Атиња-

*

нима, да што брже зид око вароши подижу. Мало и велико прионе око зидања, и када је зид већ толики био, да се за нужду иза њега бранити могло, дођу посланици у Шпарту и Темистокле изађе пред ефоре говорећи им: „Немојте слушати шта се говори, већ пошљите поуздане људе, да се о свему рођеним очима у вере.“ У једно поручи Атињанима, да дотле не пуштају Шпартанце, докле се он не врати. Сада призна сам у чему је ствар. Шпартанци не имадоше куд ни камо, већ трпеше, што не могоше изменити. И пристаниште Пиреј би озидано и утврђено.

Други задатак био је повећање флоте. За то скупштина реши, да се сваке године саграде двадесет нових лађа. Лађе су њихове веслима у напред теране. На свакој било је три клупе веслача.

Трећи задатак био је умножавање становништва атинског. Тога ради буде допуштено странцима, да се могу настањивати у Атини. Да би им то можно било, давале су им многе олакшице.

Но поред врлина имао је Темистокле и великих мана. Колико је био заслужан, ипак је увек гледао да своје заслуге увећа, а туђе да смањи. Побуде, које су га у јавним пословима руководиле, нису увек биле чисте и родољубиве. Када су Перзијанци одбијени од Грчке, прогањани су неки од оних Грка, који су држали с Перзијанцима, а други су опет натраг позивани. И ту веле да се Темистокле дао подмићивати. Тако му пребацује песник Тимокреон, да га је

у изгнанству с тога држао, што су га његови противници потплатили. Исто тако проносили су се гласови, да се Темистокле од Перзијанаца дао потплатити, да у њихову корист ради. Шпартанци, који су га омрзли од оно доба, од кад је настојао, те се зид око Атице подигао, оптуже га да је издајница. Али се он сјајно одбрани и себи пређашње уважање поврати. Но противници му нису мировали, но су га непрестано нападали, тако да је у Атини велики раздор и метеж настао. Атињани се лате обичнога средства, којим су се од опасних страначких поглавица ослобађали. Средство то био је остракизам. Темистокле буде прогнан из Атине. Он се склони у Арг, но кад га и ту стану гонити, оде у Крф, одавде Молошанима, па најпосле Артаксерксу, краљу перзијском. Овоме он обећа услуге своје и добије приходе три вароши. У овај мах не мишљаху Перзијанци у Грке дирати, али кад ови помоћи даду Мисирцима, који се хтедоше одметнути од господства перзијског, науми Артаксерс да рат започне противу њих, и поште од Темистокла обећане услуге. Овај напрасно умре у шездесет петој години живота. Неки веле да се отровао, не хотећи ништа противу своје отаџбине предузимати, као што беше краљу перзијском обећао. Он не хтеде у старости са свим окаљати оно лепо име, које у своје млађе дане стегао беше. Кажу, да су му пријатељи тело потајно у отаџбину пренели и сахранили уз пристаниште Пиреј, који беше дивотно дело његових руку.

Н О В Е М Е Р Е.

Колики је метар на ову нашу стару меру кад се узме то би рад сваки да зна.

Мислио би човек да се на тај метар само дужина мерити може, али су људи по метру удесили и друге мере, за терет и за течне ствари и зрна. Те мере зову се другојачије. Зову се литра и кило.

Метром се мери дужина, ширина у опште површина.

Литром се мере ствари течне а килом терет.

Метар је по фата и два палца (цола) и нешто врло мало више. Кад ти дакле до године буде требало чега онолико колико је по хвата садашњег а ти ћеш искати мање два палца и мање онолико, колико је дебео нож са туне стране, јер толико управо излази.

Литра је цимента скоро три сајтлика велика или управо један сатљик и пети део од једног сајтлика мања него двофлаша — мос.

Кило (ово је скраћено од килограм) то је тежина за кантарове, и теразије и има 1 фунту $25\frac{5}{8}$ лоти наше старе мере.

Речи што се domeћу уз сваку врсту мере, било дакле за зрно, или текотину или простор и т. д. ово су.

Мирија то значи десет хиљада на пр. миријаметер то је десет хиљада метра.

Кило значи хиљада, н. пр. кило-метер то је хиљаду метри.

Хекто значи стотина на, пр. хектомер сто метра.

Дека значи десет на пр. декаметер десет метра.

Деци то значи десети део н. пр. Дециметр то је десети део метра, или десети део од по фата и два палца од прилике.

Центи то је стоти део; н. пр. центи-метер стоти део н. пр. милиметер хиљадити део, једног метра; кад би се метар поделио на хиљаду делова па узео један део тај би се звао милиметер.

Код мера за терет, узимају се уз реч грам остале које значе колико на, пр.

1 килограм то је 1000 грама; миријаграм што би значило десет хиљада грама неупотребљује се обично.

1 хекто-грам то је 100 грама

1 дека-грам то је 10 грама

1 грам остаје грам

1 деци-грам, то је десети део од грама

1 центи-грам, то је стоти део од грама

1 мили-грам то је хиљадити део од грама

1000 килограма (или кило) то је колико једна бачва, а то је мера, која се употребљује на бродовима.

(Наставиће се.)

Б Е Л Е Ш К Е.

Како се даду потаманити гусенице. Сваке године пропадне нам најбоље воће са гусеница. Покушавало се свакојако да се тај гад тамани, али се није дало, најбоље је када се школска деца за то заузму, али да то добро пође, нужно је да се нађе људи, који ће хтети тај труд дечији наградити, најзгодније би било да то саме општине чине, црвене и политичне. Шта може тако награђивање учинити, ево ћемо навести један пример. У Шагу у Банату јави један пријатељ школе учитељу, да ће он награђивати ону децу, која буду гусенице купили. Учитељ по томе каже деци да куне гусеница што више могу, да им главу одкину и прса пригњече, јер иначе, још по три дана (?) конрцају се по томе да их на нижу на конач да их преброје и у школу донесу, да се у једну књигу записује колико је које дете донело, и за сваки 100 комада добије дете по један новчић за писаћу потребу. За 14 дана накупљено је 42 хиљаде и добивено је награде 5 фор. У бројању беху деца чудо савесна. Учитељ је чешће пребројавао и увек је нашао да је добро избројано изузимајући једнога, који је тога ради и изгубио награду. Међу поватаним гусеницама беше 20.000 женки, од којих свака што је науком доказано леже као лентирица 500 јаја, пет стотина пута двадесет хиљада то је десет милиона. Дакле десет милиона гусеница мање у једној општини. Сад кад би се тако у свакоме месту радило

и кад би се сваке године понављало онда каква била корист зар би за то још доказа требало.

Како се да млад грашак од врабаца сачувати? Познато је да врапци јако опињају млад грашак. Како се на неки мести за јесен по ново грашак сеје, то неће бити згорег знати како се то даде оделонити. Ја сам, вели један баштован, грашак, чим је истерао, загно, и то тако да се ништа невиди. Кад је поново истерао, већ је отврдно био и врапци се за њега тако не отимаше. Ја сам ипак и по други пут загно га, и више га се ни један врабац недотагну. Грашку то не смета, он расте као и кад није загно, с тога је овај поступак препоруке вредан.

Јаблан уз насипе. Код нас има доста насипа и баруштина поред њих, који би могли засадити се дрвећем те би и користи било за огрев и за здравље. Кад је године 1762 пруски краљ Фридрих дошао у Штајнау у Шлезивију једном спахији у гости, ходао је свиме по башти па кад је дошао на крај де беше мочвар запита: што нема даље баште, што нема дрва и даље Спахија одговори. „Земља је мочварна.“ „Па што се не саде јабланови“. Спахија послуша краља и данас најлепше шеталиште од јабланова стоји онде де дотле баруштина беше. Јабланови су лепо високи и до 18 цоли у просеку дебели. Потомци спахије увек се сете на краља Фридриха кад доспу у поменуто шеталиште.

Т Р Г О В И Н А.

Пешта, 20. јула. — Једва се време један пут упутило. Сада имамо умерене топле лене дане, те се својски сабира жетва, само што је ова на жалост гора него што се слутити могло. Само кукуруз и кромпир стоје прекрасно, те се надамо, да ће нам у нечем губитак надокнадити.

Житна радња. Прошле недеље нису се цене бог зна како колебале, особито су ниске биле у ефективном житу. У почетку недеље слабо су купци учествовали, те се за прва два дана услед слабих понуда и цена устојала, а почем је ово уздржавање трајало до сред недеље, то је цена пала за 15 до 25 нов. по каквоћи. То је особито притискивало нов еспап, почем је, овај због своје лоше каквоће све до закључка радње остао занемарен, и једва се могло од њега нешто продати по врло спуштеној цени. Финије сорте постигле су при крају недеље 5 новч. више. Цео обрт износи око 100.000 цол-цен. све у старој роби. Термини почеше са врло високим ценама, и то по ф. 6.25; у првој половини недеље падеше нагло на ф. 6 до ф. 5.75; у другој половини скочише на ф. 5.82 до ф. 5.87 и завршише са ф. 5.90 новац и 5.92½ еспап.

Ражи није много стигло на продају, ни старе ни нове. Плаћало се за 15 до 25 новч. више него прошле недеље. Обрт око 6000 мерова. У терминима за август-септембар и септембар-октобар закључено је нешто по фор. 4.

У јечму још се никако не развија радња, новог еспапа нема још на пијаци, а за оно мало старог искало се много, па зато није ни прошао.

Кукуруз одмах с почетка плаћан с 5 до 10 новч. скупље и то по ф. 3.45. Газде су искале још више и с тога је обрнуто само 25 000 ц-цен. Термини: банатска за август-септембар поче

са ф. 3.45. скочи на ф. 3.57½ и заврши са ф. 3.45 новац, п. 3.50 еспап Банатска за мај-јун 1876 поче са ф. 3.60, скочи нагло на ф. 3.76, и опет паде нагло на ф. 3.55 до ф. 3.36.

И зоб је скочила са 5 до 10 новч. Обрт је изнео 20.000 мерова. У терминима: бачка канал за 50 беч. фун. од Ђурђа на јесен с почетка ф. 2.30, за тим фор. 2.28, на послетку ф. 2.25.

Репица једнако мртва! у банатској незнатна радња; до ф. 10¾ закључено.

У брашну је после велике живости прошлих недеља сада наступила тишина. Узрок је томе: што су иностране пијаве попустиле, а и наши су купци за дуже време с еспапом довољно снабдени, а при том имају још доста и да примају, те је са свим природно што се сада уздржавају с куповањем. На против наши млинови чврсто се држе и не обаљују цене.

Вуна. Почем на пијаци није било никаквих великих купца, обрт је био врло ограничен, и једва је продато 840 центата.

Сви ње јако су тражене за Беч и за извоз преко Боденбаха, особито теже сорте. Купци су с почетка били врло расположени, но при крају охладнише. Продавци су се држали чврсто. Велике су ове цене; мађарска стока од 340—500 фун. 32—33¾ п., српска стока од 300—380 фун. 32—32¾, стока 31 п., за извоз преко 600 фун. 41½ п. Довоз из доње Угарске 1190 ком., из Ердеља 150, Србије 850, Румунске 290, преко угарске северне железнице 400 ком., скупа 2880 ком. Извоз: у горњу Угарску 370 ком., у Беч 1410, у Праг 40 преко Боденбаха 400, преко Одерберга 80, транзитом 240, скупа 2540 ком. без пештанског потрошка — У Штајнбруку леже 16300 ком. — Рогате марве доведено железницом 873 комада, одвезено 167 ком. Бечка пијаца: У уторак доведено 2930 ком. разне сорте, угарске тешке

постиглоше ф. 27 50 н. до 29 ф., средње 25 ф. 50 н. до 27 ф. 50 н., фришлинги 18—21 ф. 50 н. од центе живи тежина без потрошарине. Радња је била живља у тешким сортама.

Свињска маст. Почем потреба још не одговара очекивању, газде су биле питомије, те се пазар оживео и прилично је продано по ф. 41 с буретом, ф. 40 без бурета. Американска бележи се по ф. 39 до ф. 40.

И у сланини није се потреба увећала, но ипак се због умањених стоваришта цена угарској сланини одржала, напротив американска је јефтиније продавана. Плаћано је: за сланину из унутрашњости ф. 41 до ф. 42, за американску ф. 36 50 до ф. 37; за варошку ф. 38 50 до ф. 39 50

Лој. Обрт се ограничио на најјужнију потребу, но газде неће да попусте, јер се надају бољој цени. Бележи се ф. 27 да ф. 27 50.

Шљиве. При слабом пропитивању за извоз закључено је само 500 цен. српске у бурету по ф. 11; босанска у бурету ф. 12 50 до ф. 12 75; у врећи ф. 12. Пазар мртав.

Пекмез. од шљива без пропитивања. Не ће нико да плати ф. 10 50 до ф. 11.

Восак. Још никако нема нових довоза, тражња је слаба, цене непромењене. Из друге руке рожњавски ф. 82—83, боље каковоће ф. 95—100.

Шишарке. После дугог мртвила једва се један пут и у овом еспапу отвори живља радња и узето је за бечки и пештански рачун око 1500 беч. цен. за $\frac{1}{2}$ фор скупле него прошле недеље.

Стреш. При непрекидном пропитивању одржава се цена за високостепени еспап на ф. 36; довози не подмирују ни издалеко потребу.

Коже. У сировим кожама ове недеље није било знатне радње. Продају се: угарске кравље по фор. 54—55, воловске ф. 55—56, питлинги ердељски фор. 78—80, телеће без главе ф. 130—135. Од овчијих кожа продато је прошле недеље око 12.000 ком. разне сорте, и то: немачке лањске свуном по ф. 3 60—4 20, овогодшње први пут стрижене ф. 2—2 60, српске и турске ф. 115—125, банатске и ердељске ф. 130—140 (све по 102 комада). Јагњеће су јако тражене и пролазе брзо; српске и банатске по фор. 108—115, ердељске грубе ф. 80—90, фине ф. 95—100, немачке ф. 50—60 (све по 102 ком.)

ДОПИСИ „ГЛАСУ НАРОДА.“

Нови Сад 20. јула. У предиромшлеме броју овога листа јавило се, да је порота овдашње српске занатлијске задруге осудила једнога занатлију да плати своје калфи срамоту од 10 фор. за то, што је он овога тукао, и 6 фор. у радничку благајну.

Овај закључак би поднесен капетанији као обртничкој власти с молбом, да осуђенога на исплату одсуђене суме нагони, и ова је следеће решила:

„Пошто се порота упустила у решење казњенога предмета, и њен делокруг се само на оне у 98. §. обрт. закона набројане предмете и случајеве простире, то се овај њен закључак уништава, и она се упућује, да се у будуће искључиво свога позива и делокруга придржава.“ —

Овде се дакле порота упустила у решење предмета, који по казњеном закону у делокруг кр. срескога суда спада, а управо она је требала дотичнога занатлију гласом 64 §. на наплату плате од 14 дана осудити, а 63. §. од обвезе службовања опростити, и напоследку тужиоца због тучења на компетентан суд упутити.

Ово нека буде поука за све задруге и њине пороте, и они треба да се уздрже судити у предмету, који у њин делокруг неспада, јер ће се така пресуда увек уништити, а такви случајеви крње достојанство задруге и њене пороте. Треба још и то знати, да се порота због суђења преко њенога делокруга може и на одговор позвати.

Сомбор 23. јула. — Ако се и с које стране мало што чује о школама, то за цело одавде, одакле би требало да се највише чује као из места у коме је расадник народних учитеља. Рекао би човек — кад би по ћутању судио — да овде мора бити „обећана земља“ кроз коју мед и млеко протиче и да је све тако уређено, да се ништа више ни пожелети не може; али ко би се ијоле хтео да упозна са стањем овдашњих школа, тај би брзо до уверења дошао да овдашње школе лошије стоје него у каквом уредном селу. Овде има у самој вароши 9 учитеља, 2 учитељице и 1 катихета, а на салашима има 4 учитеља. Овај број учитеља намењен је из потребе према множини деце да одговори пропису закона. Учители су дакле ту, школске су зграде такође ту, а шта да рекнем за децу? За њих ево нека бројеви говоре на сви 12 варошких учитеља долази 232 деце, која су до краја школске године школу полазила, не долази дакле на сваког учитеља једно на друго ни пуно 20 деце а могло би да је среће 50 и више деце доби на сваког учитеља, што је општина и имала да уму кад је толико учитељских места установила и издржава. Па и ових 232 деце тако је нејед-

нако подељено да има разреда са само 4, 6, 8, 9, и 12 деце и само је у једном разреду било око 40 деце. Већ ови бројеви су довољни да баце хрђаву сенку на школе и на школску власт. И одмах се и силом намеће питање: или баш нема деце, или се школска власт не стара да у школу иду ако их има? На оба ова питања је лак одговор, и то на прво да има деце, јер то је и побудило општину на подизање толиких школа, а из овога онда следи да се школска власт нестара довољно и не употребљује законом прописана средства за утеривање деце у школу, која су за школу способна. Истина је да се школски одбор често састаје и доноси многе закључке али који понајвише само као закључци и остану. Или зар није тако кад су школе празне а могле би бити пуне? На тако је то сад кад је наша већина у општини, наш мајистрат и наш градоначеник а да шта ће бити кад се то све прекрене? А да ће се преврнути и то за доста кратко време, отом нема сумње, а ко неверује нека само сравни наше садашње стање са стањем и бројем наших душа пре десетак година, па ће се ужаснути кад види разлику али у — назадку а не у напретку. Много је и то допринело непохађању школе што још ни један родитељ није кажњен због непићања деце у школу макар да се у цркви са узвишеног места више пута говорило и претило да ће сви немарни родитељи због непићања деце у школу кажњени бити, па народ већ огуглао на те опомене и претње и сматра их више за шалу него за збиљу. Да се закон тачно изводи одма при увађању сад би школе са стране похађања деце у најлепшем цвету биле. Ево живог примера у Ст. Керу, који може свима општинама у том погледу за узор служити; у њему иду сва деца листом у школу а народ тврдо верује да то мора тако бити, кад закон заповеда. — Знам ја да ће се школска власт и тиме изговарати, да не лежи све до ње да се закон потпуно врши; али се на то мора приметити, да она не извршује тачно ни оно што баш до ње лежи као што је н. пр. објава кад се школе почињу. Ово колико се чини мала, ипак је важна ствар, што је и сам сабор увидео те је и то баш у закон ставио „да се почетак школе има уобичајеним путем 14 дана напред објавити.“ А како је то овде ишло? Тако, да се почетак школе објављивао или баш онај дан кад се школе почињу или недељу — или и две недеље дана после почетка школе. Како се дакле може захтевати да други ко врши закон, кад га не врши ни онај, који је позван да му важност и силу даје? У закону се не би смело ништа омаловажавати, па ни оно што изгледа као ситница; допусти ли се да се омаловажи једно, друго ће се омаловажити и без допуштења.

За узрок непохађању школа од стране деце мора се навести и сиротиња. Бадава, где нема обуће ни одела, ту би управо и неправда била у школу гонити; но ту се мора признати, да је сомборска црквена општина ово последњих неколико година — премда скоро увек доцкач — тако дарезљива била, да је сву децу задела, која су тако сиромашна била, да се нису могла сама заодети и то јој зајста и на част служи. Не малу неприлику чини и то, што тако сирота деца не могу ни књига да купе. Ту би се опет дало овако помоћи: нека општина из своје касе купи књиге и све остало за сву школску децу, и то само ако је могуће нека купи све на једном месту те ће добити доста приличан посто-так (перцент), па нека те књиге и остало имућнијој деци даде по правој цени, а добивени посто-так нека се подели међу сиромашнију децу као поклон које би остало касније долазећој деци у наслеђство, док би се могле као такве употребљавати. Тиме општина не би била ни мало општењена а школи би било још те како поможено. Међутим не треба скинути сума да би нам школе биле и онда пуне да само долазе она деца, којих су родитељи у стању купити и одело и књиге, само кад би био закон закон а не шала. —

Што се тиче зграда школских, и ту није баш најбоље Има их које су тесне, мрачне влажне и са једним прозором. И врло их мали број одговара правим школама. Има и таквих случајева, да предградска школа лежи у унутрашњој вароши а средишња школа опет у предграђу. Ово се тако догодило из оскудице на становима. Истина станова има за издавање, али што је за школу то или људи за школу не даду или много ишту за њих. Но црквена општина видећи да за скупе новце добива лоше школе, науми на предлог школског одбора издати за школе горњи спрат црквене куће, која у сред вароши лежи, и то дотле док се школе не назидају. Ту има просторије доста да ће се моћи сместити све средишње мушке и женске школе тако, да ће још остати станова и за издавање појединим партијама. И онда ћемо моћи казати да имамо школе као што треба. А у предграђима ће се шепртљити и даље, док се на вгодном месту куће не купе и за школе не оправе, и желети би било да се то што пре збуде у интересу и школе и општине. —

Скамије су школске скоро свуд старе: стари материјал, стари крој — и шта ћу више да говорим, кад сад већ свако, ко год је у школи био има о њима живу слику пред очима. Оне што су нове, само се у томе разликују од старих, што су од новог материјала.

Но у колико са овим досад реченим лоше стојимо, у толико боље стојимо са училима (Lehrmittel,) која су се ове године знатно умножила и која ће се још течајем ове и идуће године умножити. Рачунаљака, земљовида и слика има у приличној

мери, а најстарији разреди мушки и женски имају и физикалине збирке и збирку најнужнијих нових мера, што јако олакшава наставу у дотичним предметима.

Народни пак учитељи старају се колико је више могуће да са своје стране даду и одрже леп глас нашим школама. Особито се мора приметити да се предмети у доста великом, управо превеликом обиму предају, а дали је то целисходно, о томе ћемо други пут повести разговор. —

Још ми је споменути, да је сигуран изглед да ће се с почетком идуће школске године отворити виша девојачка школа, која ће се из три разреда састојати и одмах ће сва три у живот ступити, и то зато може бити тако, што се садашња основна девојачка школа састоји из 6 разреда у којима раде два учитеља и две учитељице. Од учитељица држи једна I и II, разр. а друга III. и IV. раз. а V. и VI. држе двојица учитеља V. и VI. разр. и досад се — осим свирке и кућарства — све остало предавало, што је за више девојачке школе прописано; зато ће се ти највиши разреди основне школе сматрати за ниже разреде више девојачке школе, којима ће се придодати још један разред и помоћне учитељске снаге, те ће образовати вишу девојачку школу. Истина, закон преписује да се виша девојачка школа састоји из 4 разреда, које је и боље, јер се прописани материјал може боље и темељније научити; — али овде би се за сад тако тешко могло извести, зато се умолио вис шк. савет за одобрење у овом облику, које је високи школски савет и одобрио.

Што се виша девојачка школа овде подиже ма и у овом облику, мора зарадовати сваког родољуба, али не мање ће сваког родољуба и доста немилу дирнути, кад чује да нема или да врло мало деце има за ту школу; та погледајмо у ниже разреде колико деце има, која ће до више девојачке школе моћи доспети ево колико: I. раз. 17, II. 11, III. 6 (шесторо) IV. 12, V. 8, и VI. 12, укупно у сви 6 разреде 66 деце, а у напредним школама има у једном једитом разреду толико. Па није ли то срамота за Сомбор особито кад га сравнимо са другим мањим местима? И овде се човек мора озбиљно запитати: да ли не би боље било да се најпре постарало да већ постојеће школе пуне буду? и кад би пуне биле, онда да се са поноситим образом на више иде. Овако колико је лепо што Сомбор има леп број школа и учитеља, толико је и ружно кад са горенаведеним бројевима на среду изиђе. Зато опет велим: најпре деце да се постојеће школе напуне, па онда идимо даље, ако смо ради да нам школе не буду прескуп апарат. Деце има, као што сам већ рекао, само још ваља учинити да закон буде, закон.

Још ће се на јесен предузети и неко спајање и раширивање већ постојећих разреда основних школа. Но о том ћу првом приликом повести разговор и навести како се хоће, а како народни учитељи држе да би било боље, целисходније и опет јефтиније.

Ј. Бл.

ПОДЛИСТАК.

БУДИТЕ СЕ!

И враг би се од гнушења стрес'о.
Ал Европа ледним оком гледи
Бесан Турчин сиротињи раји
На славини бако крвцу цеди!
Хара . . . коље . . . гази што је свето
Азијатско крволочно цето.

Одјекнуло и море северно
Од урлика неситих зверади,
Саучешћем ценају се грми
Од јаука слабих одојчади;

С беснилука задрхта и стена . . .
Човек ћути, ко да је хијена!

Ко да нема ни срца ни душе,
За рајине ништ' вриске не мари!
Крв. олтари, села и огњишта
И слобода незнатне су ствари.
Заман раја слабе руке шири:
Тамо зверје, а овде вампири!

Оков . . . колац . . . отимање, влање
И гвоздено зулумћарско иго!

Ко се не би латио ханџара,
 Ко се неби на шљедника диг'о?!
 Будите се!.. голема је беда:
 Бесно цето браћу нам уједа!

Будите се! пањите се, вуци!
 Нек се диже вихар јатагана,
 Нека грме тешки абердари,
 Нека звечи сабља окована!

Крст у руке!. с барјаком високо,
 А ми ћемо сви вама у бко!

Овде нема никаквог живота,
 Чудо, покор од некојег доба!
 Тамо има смрти на бојишту,
 Вечне славе и мирнога гроба.
 На хајдемо, соколови сиви,
 Не трунимо забадава живи!

Мита Половић.

Д И С Т А К.

ШТА БИВА ПО СВЕТУ.

Кнез Милан одпутовао је 18. о. м. у Беч. Тамо се састао са царем и политичарима аустријским. Кнез је отишао у Беч због устанка херцеговачког. Шта ће се углавити незна се, али се пушта глас у свет, да ни Русија ни Пруска недопуштају Србији да устане на Турке. Јамачно да се Србија неће ни сада маћи. У Београду и унутри искупило се више јунака, који би од добре воље преко Босне прискочили браћи својој у помоћ, али влада им недопусти. Међутим купе се прилози на Херцеговце у Београду. Накупљено је за један мах на 30.0 дуката, и сами жандари заузимају се за скупљање. Међу тим говори се да кнез Милан тражи зајма у Бечу, а има гласова, да кнез неће моћи уздржати народ да неприскочи браћи. Још се и то гласа, да је кнез Милан отишао у Беч да се жени и већ се зна и за име девојчино. То је нека богата рускиња Наталија.

— У Новоме Саду забранила је влада угарска купљење прилога на пострадале Херцеговце „народноме колу“, и као што се чује, министра то јако пече, што Срби хоће да купе прилоге на Херцеговце, те је питао како су Срби примили ту забрану. Варошко преставништво запитало је министра, да ли је слободно, на оне бар, који су пребегли у Аустрију купити, но још до данас нема одговора.

— Устанак херцеговачки шири се сваки дан, али је сила турска многа, те морају усташа да се у горе повлаче. У Невесињу Срби су отели три топа, 180 острагуша, муниције 28 коња. Мртвих и рањених Турака 90. Срба 28. Турци пале села хришћанска. Усташа су опколели Требиње. Црногорски јунаци и без повладе виежеве помажу браћи. Херцеговци и Бошњаци ишту од Србије само то што им Црна Гора чини. Више чета црногорских већ се бију. Капетани су им Жиморић, Алексић и Петровић. Осим тога из Боке которске, дакле из аустријске земље, прешло је 400 Кривошијана и једнако други за њима хите. И Словенаца из Љубљане отишло је педесет младих људи и купе се и даље.

— Турци на граници Аустријској јако су озлојеђени на Немца. Они се спремају, да нападну на села аустријска, да се свете.

— Аустрија шаље војску на границу де је устанак, а и Србија држи своју на окупу на границама својим.

— У Романији чудни догађаји. Изгледа да је већ свршена ствар, да се кнез изгна из земље. Народ није с њиме задовољан и министар ратни отишао је у Петроград, да види на двору руском, хоће ли и Русија да кнез Карло иде из земље. При поласку свом заповедио је официрима да ма да се што најмање макне у земљи, да свакога без изузетка убију, и да тугу до последњег фишека. Говори се о некој завери, у којој су и неки официри, а тако исто да је све то руско масло. Кнез је негуд отишао из Букурешта по незна се куда.

— У Грчкој такође краљу није тврдо под ногама. На новој скупштини биће у великој већини они који су против данашње владе.

— У Хрватској одпочели су избори и већином су 22 и 2. о. м. обављени. У Срему, колико је досад познато добро су по

Србе испали. Изабран је у Руми једногласно др. Јов. Суботић а за срез румски Стеван Поповић, бивши уредник Заставе, у Илочким срезу ватрени Србин (Вугас) Вукашиновић, у Товарнику и Ердевику биће на ново избор у Иригу Живковић. У Осеку изабран је такође једногласно др. Јован Суботић, а у срезу Васа Ђурђевић бивши професор на новосадској гимназији. У Тројству изабран је православни прота Стевковић. У Вуковару Кушевић, а Живковић доглавник банов пропао је. У Дарувару одступио је Војновић и тамо је Забрлац Петар изабран огром. већином. У Слатина добио је Лончаревић само 10 гласова више од Поповића Косте посланика на карловачком сабору. У Ђаковачком срезу изабран је Иван Томбор, и чувени уредник „Обзора“ Мишкатовић, који се светио паду Милетићевом пропао је при избору у Петранцу, де изабраше Шашића подпуковника. У Пакрацу Србин Балтић.

— За Бачку у 11 изборних места заказани су избори 30. о. м. 11 августа по римском, баш на Мајку Анђелију. На светог Илију била је конференција у Тителу на којој беше икупљено на 300 бирача и том је приликом проглашен Милетић за кандидата. Против овога стављен је Надашки. Солгабиров чини свака чуда, а тако исто и кнезови му. Затварају људе, који су за Милетића, педају им се нигди састати, ни на чаши вина ни у својој рођеној кући, али све што је радо да српско име остане светло, педа се заплашити, и стесњено јаче све на више скаче, те солга ће се још грђе осрамотити него при првом избору. У Срезу пак тителском тамо само неки попови нарочито лочки, који се направио и кнез и натарош у селу те гази закон од обести, унију се против Милетића а народ је сав листом уз њега.

— У Ст. Бечеју беше такође на светог Илију многобројна конференција из свију места, и једногласно је изабрала за кандидата Александра Трифуња. Милош Димитријевић чује се да је зафалио на кандидатури у Кулаинском срезу пошто му је понуђена у ст. кањинском, де је сигуран, те ће по томе честитоме Мудроњу остати на миру Кулаински срез.

— У четвртак цео дан крвав бој око Требиња. Турци затворени немогу живети. Народ се диже од свакуда. У петак у зору продужен бој.

О Г Л А С.

!!! ЗА УКВАРУ !!!

Нема боље помоћи од мојих најновијих под-
 пасача што су патентирати. Фине рукавице по
 1 ф. 10 нов. и то само код

Аугуста Циглера,
 1—3 рукавичара у лебарској улици у Н. Саду.

ИДЕ ДОДАТАК.

С Е О С К И Н А Т А Р О Ш

(Наставак.)

ДВЕ НЕДЕЉЕ ПРЕД ИЗБОР БЕЛЕЖНИКА.

Господин капетан у миру Лануша гледао је дакле, како ће добити за свога чивута тога коловођу лупешког. Он је дакле одлазио сваки дан у „дољни бирцуз“ и частио га дотле, док му није руку дао.

И пона је долазио у „дољни бирцуз“, шапутао је са злим духом у тој кући и овај му је обећао: не води, буме, бригу! Они су неки кумови, ал за то му је опет једном приликом јавно рекао: попо, језив за зубе!

И арендатор је знао шта вреди у злу делу дегредирани фелбан; али он њега држи за свога брата ма да зна, да сотона нема брата, и не мисли, да овај може против њега радити.

О ИЗБОРУ БЕЛЕЖНИКА.

Са раном зором кретало је већ 5. окт. у „дољњем бирцузу“. Као рибе кад остану на суву, тако је све то сабило се једно у друго и зинуло на пиће, мислиш, издануће ако му не дође олба што пре до руке. Бирташ већ није имао ни места доста, де ће му честити гости стајати, а камоли из чега ће пити. Но дуго је од 4. до 8 сахата, доће ред на сваког и по десет пута, а кад уватиш не пуштај док дна невидиш.

Ту је већ и г. капетан Лануша. Он командира веселим гласом: ракије, вина, пива! Така му команда већма доликује, него она у војсци. Ове солдате неће јунак оставити као оно у буни. Ту је и лупешки вођа. Он нешто шмрка, нешто жмира и прћи дебела уста а руком извлачи брк час један, час други горе. Нешто му немириши добро. А ми знамо и шта је. Г. капетан Лануша обећао му је нешто да ће још јуче добити, а избор је већ ту, а он се чини и невешт.

— Живио г. натарош Мор, наздравља капетан у миру Лануша.

— Живио! ори се из свију пијаних глава, а кад се већ и последњи звук стихаваше, примети један што клања тамо у буцаку: кад мора бити, на што смо ми? С друге стране закрљештио исписани каплар неки на пита: је ли он Арапин, јер немачки Мор значи арап, а каплар је свршио цвајте клас — Дакле може бити и Арап натарош, само нек се лоче.

И поред арендаторовог бирцуза кад прођеш чинити се да идеш у рит у крај баре какве, тако то крешти и пишти живина унутри: Живио! живио! живио! И тек кад и кад чујеш дебелог арендатора, као бугавца из воде, што га зову на мести водени бик, а не можеш га из гомиле да видиш, као што је ретко ко видио бугавца.

Пона је изабрао благују част, златну средину. Његове присталице скупљају се у велики бирцуз. И ту се виче јако, али се слабо пије. Нешто помаже благослов а нешто и клетва попина.

Поглавари су се већином искупили пред варошку кућу. Неколико њих фале. Двоица су у арендаторовом, један у великом а један у дољњем бирцузу. То је онај ешкут, који је с татором пио и код арендатора и код попе, а сад хоће да гласа за Ланушиног натароша, јер му се учинило, да су ту најгушћи делови.

Осим поглавара има још понрилична гомила бирача, трезних, трезнацких. Поглавари их уче, да не заборавае име ономе, кога хоће да бирају, јер ће ту бити гомила имена на богме и једнаких. И учитељ је дошао и помаже поглаварима; он воле све што је честито и наметно, али пак осврће се час по час, да га пона преко пута невиди, не што би га се бојао, него боље је без свађе, ако може бити.

Приближи се и осми час.

Солгабиоров долети на лагани вранци, што је по њега општина послала, и сиђе у великом бирцузу, јер ту од вајкада велика господа сврћу.

Пона заборава, да је то стари обичај и обрадова се, те одмах уђе у екстра-собу, де солгабиорова уведоше.

Солгабиоров се с њиме лепо поздрави, најпријатељскије поразговори, и обећа попи за јамачно: та ми смо своји! Солгабиоров је био попино дете.

За попом уђе арендатор.

— Само јесте ли ви своје уредили а за мене не водите бригу — беше одговор солгабиоровљев, и арендатор оде утешен кући.

Био је и кнез код солгабиорова, али само из етикеције, пристојности званичне, и да чује кад ће се избор отпочети.

Он се уздао у то да многи ждера није бирач, и да ће многе пијане морати солга прогласити, да нису при себи и одбити их од гласања, и радовао се, што солга рече, да ће тек кроз један сахат почети избор, јер дотле ће крмад Ланушина још клопавија бити.

Еј до шта смо дотерали, да ваљаност и поштење од слепог случаја победу очекује и да племенита намера мора да носи притворно руво! . .

— Кнеже, ви ћете са натарошом посла имати, ви сте, да истину кажем то што — муж и жена. Од ваше слоге зависиће све; за то, верујте, да за кога ви будете да ћу све и сва учинити, да он испадне.

То је рекао при расанку солгабиоров кнезу и искао је, да му овај каже за кога је он.

Но кнез се вешто извуче одговорив му, да је њему сваки онај добар, кога већина изабере, и да он неће

ни за једнога да гласа, јер може онај бити, против кога би он гласао, а знате, да ако је и за кога незгодан § 81. општинског закона, да кад се гласа, морасе у сеоским општинама уписати име оног који гласа и за кога гласа, што код магистрата цедуљом бива — за кнеза је најнезгоднији.

Тек што је кнез два три корака од велика бирцуза одмакао, закуца на врати солгабировљеви капетан Лануша, и нечекајући на херајн, руни као ветар унутра.

— Гут морген!

— Гут морген!

— Баш као да сам наручио, хтео сам да пошљем по тебе. Како ту стоје ствари?

— Знаш како: Мор мора бити!

— Мор може ићи. Der Mohr kann gehen.

— Шта ти је сад?

— Рекох и остаје.

— А ја, а што је човек. . . .

— Је ли пред сведоци?

— Није.

— Зар треба другчије с чивутом него чивутски?

— Па да шта ти хоћеш? Хоћеш арендаторовог?

— Ни тог, него иди обавести људе, да онога бирају за кога ја будем највише говорио.

— А шта ћемо са лупешким вођом?

— Та баш његовог брата, његовог комората хоћу. Иди, пошљи га само нек дође овамо.

Две ноћи пред избор украо је брат солгабировљевог кандидата 6 коња, који да их брат брату даје вреде сваки три стотине форината, па нек их је продао комад по 100 фор!

Капетан у миру Лануша оде а вођа лупешки дође.

— Погодите, пријатељу драги, што сам вас звао. Ви знате, да је мени познато, шта ви у селу вредите.

— Заповедајте, господине! И лупеж је стао пред солгабирова, као фелбап пред капетана: ногу уз ногу главу горе, а руке уза се.

— Он данас натароша ви сутра кнез; пристајете ли?

— Молим понизно најпре, ко је?

— Ко је да је, ви сутра кнез, пристајете ли?

— Пристајем.

— Дајте руку. Сад да се заједно радујемо, наш добар брат а ваш друг то је. Наше је царство и у овом селу.

— Сад на посао. Ја идем варошкој кући а ви у бирцуз.

У десет сахата дође солгабиров у општинску писарну.

Партаје се пред варошком кућом већ искупили беху и заједаше једна другу, ружећи свака противничког кандидата. Шта ће нам ваш филозоф? Шта ће нам ваш заврзан? Шта ће нам ваша шмизла? Шта ће нам ваш чивут? Шта ће нам ваш лопов? И ту падаше и псовке, гадније од гаднијих.

Странка трезна склонила се у крај; ћуташе и смејаше се тужно на препирке других.

— Ти да нам старешину бирају?!

Еј стиде, та зар се ти навек у крај да завлачиш а безобразлуке да коло води. Еј памети докле ћеш силазити лудилу с пута!

Кад је солгабиров у варошку кућу дошао, поднесе му кнез више молбеница, које су на општину дошле, и замоли га да прочита молбеницу онога, што је најбољи међу свима био.

Солгабиров узме, прочита је и рекне:

Види се да је научен, али нема светска искуства. Ето је већ у томе погрешно, што на мене није послао молбеницу. Те се сад не могу узети у обзир.

— Али §. 83. каже само: да је од оних, што се траже сваки онај кандидат, који је држављан угарски и има квалификацију онаку какву закон прописује, а не каже, да се мора солгабирову пријавити. Он се јавио пре избора, а ево протокола, де се уводи: кад нам какво писмено приспе, ево из експхита може се ваше високоблагородије уверити, да је тако.

— Све је лено али ја то пресуђујем да ли је ко способан или не, па како је данас избор, па да је дошло њих стотина кад би ја прегледао, ваљда народ тамо напољу да дрежди.

Како се добри солга за народ брине!

— Али онда је моја кривица а и законава, што није јасан, а никако проситељева. За минут два можете све прегледати, нема их више од 5 ја молим високоблагородни господине!

Но бадава беше. Солга је одавна чуо за те молбенице. Арендатор му је казао, био је толико пута у општини, али он не запита кнеза, и стрепио је док рок није прошао да му овај за њих не каже.

Солга покупи молбенице, које је он донео, изађе на поље и прочита их бирачима.

Код оне, што је комората вође лупешког, најдуже се задржавао и најлепшим је гласом китио читајући сведочбе о ваљаност истога. А за тим им разложи шта је натарош.

Солгабиров је умео лено говорити, али је хрђаво мислио а још грђе радио.

Кад је свршио беседу, позове бираче, да по § 80. извучу једнога од оних, чије им је сведочбе прочитао или да се 10 пријаве, који желе да се по имену гласа: Свака странка стане се из петиних жила дерати вичући свога кандидата, и ту би солгабирову мајсторија за руком испала. Он би рекао; ја чујем име овога и овога и проглашујем га за натароша, а ви звонте после, но од оних што трезни беху пријави се њих 10 иштући да се поименце гласа.

Солгабирову то не би мило, али мораде учинити по вољи.

(Наставиће се.)